

Анотація

«Національно-культурний рух українців

Галичини (1848–1914 рр.): джерела та історіографія»

Історичне минуле західних українських земель було важливим чинником, що великою мірою зумовлював характер і особливості українського націотворення в Галичині, на Буковині й Закарпатті. У 1772 р. внаслідок першого поділу Польщі Галичина була приєднана до Австрії, яка 1774 р. окупувала й Буковину. Під владою Австрійської (від 1868 р. – Австро-Угорської) імперії західноукраїнські землі залишалися до її розпаду в листопаді 1918 р. Австрійський період в історії українського народу на західних землях був часом відносної соціально-політичної стабільності, інтеграції краю в загальноєвропейські модернізації та культурні процеси.

Політико-правове становище українців під владою Австрії визначалось австрійським Державним основним законом від 21 грудня 1867 р. Параграф 19 цього закону гарантував рівність усіх народів у державі та їхнє непорушне право на збереження і розвиток своєї національності і мови. Констатувалося визнання державою рівноправності всіх мов, уживаних в освіті, управлінні та суспільному житті кожного коронного краю. Система освіти була зорганізована так, щоб кожен народ міг здобувати її рідною мовою без будь якого примусу до вивчення інших крайових мов. Параграф 14 декларував цілковиту свободу віри та сумління, а також незалежність реалізації громадянських і політичних прав від релігійної належності. Австрійські громадяни, згідно з чинним законодавством, могли звертатися до державних органів будь-кою з крайових мов, створювати національні за характером об'єднання, у тому числі й політичні, видавати рідною книжки, пресу, тощо, виступати в австрійському парламенті, крайових сеймах, органах місцевого самоврядування. Це контрастувало зі становищем українців, які перебували під владою Російської імперії.

Насправді становище різних національних груп в Габсбурзькій монархії було далеко не однаковим. Поряд із конституцією важливу роль відігравала низка інших законів, насамперед виборчі ординації, які визначали механізм формування представницьких органів усіх рівнів (громадських і повітових рад, крайових сеймів, загально австрійського парламенту). Шляхом значного обмеження виборчого права забезпечувалася повна перевага в цих органах представників найзаможніших соціальних верств, а фактично панівних національностей, зокрема в Галичині – поляків, на Буковині – румунів і німців.

Важливою умовою об'єктивного дослідження історії національно-культурного руху українців Галичини другої половини XIX – початку XX ст. є систематизація та ґрунтовий

аналіз джерел та історіографії, що дозволить зробити ряд нових висновків національне відродження українців краю. Саме тому, кафедра історіографії і джерелознавства пропонує студентам вивчення спеціального курсу “Національно-культурний рух українців Галичини другої половини XIX – початку XX ст.: джерела та історіографія”.